

z dnia 28 grudnia 2012 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Gminie Koluszki na 2013 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 1 i 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 142, Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675; z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281; z 2012 r. poz. 567) oraz art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356) **Rada Miejska w Koluszkach uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się "Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Koluszki na 2013 rok" w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Koluszek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2013 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Koluszkach

Sławomir Sokółowski

Załącznik
do Uchwały Nr XXVI/130/2012
Rady Miejskiej w Koluszkach
z dnia 28 grudnia 2012 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Program jest Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku z późn. zm.

I. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ma za zadanie m.in. wspierać wszelkie działania mające na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi, chronić młodych ludzi przed negatywnymi konsekwencjami nadużywania alkoholu, inspirować do podejmowania inicjatyw budujących model wychowania zdrowego stylu życia, a także wobec ludzi uzależnionych wspierać przedsięwzięcia stymulujące do leczenia, edukację i uczenie umiejętności powrotu do zdrowego życia, budowania własnych zasobów.

Jest on przeznaczony dla wszystkich mieszkańców gminy w zakresie profilaktyki alkoholowej w szczególności dla uczniów, rodziców, nauczycieli, studentów szkół wyższych, młodych ludzi niepracujących oraz rozpoczynających drogę zawodową, policji, pracowników socjalnych, lekarzy, władz lokalnych oraz innych osób objętych działaniami gminnymi.

Zawiera m. in.: wprowadzenie w problematykę zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu przez dzieci i młodzież, dorosłych, wynikających z diagnozy środowiskowej przeprowadzonej przez firmę Instytut Badawczy IPC Konsulting z Wrocławia, propozycję zadań i form realizacji profilaktyki uzależnień od alkoholu oraz rozwiązywania problemów alkoholowych.

W ramach działalności profilaktycznej działania samorządu powinny zatem promować zdrowy styl życia, uczyć prawidłowego funkcjonowania w grupie, kształtować właściwą samoocenę uczniów, młodzieży i innych młodych osobowości, która zdaniem niektórych, jest podstawowym warunkiem skutecznego działania, uczyć również pozytywnego myślenia o sobie samym. Takie kreowanie młodych ludzi jest możliwe poprzez stworzenie sytuacji spełnienia się i przeżycia sukcesu. Zintegrowany system oddziaływań profilaktycznych jest najskuteczniejszym modelem działania w profilaktyce używania środków psychoaktywnych na różnych obszarach społecznej rzeczywistości.

W placówkach podległych Gminie Koluszki może odbywać się wiele różnorodnych form aktywności włączonych w jedną całość oddziaływań profilaktycznych w ramach przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i innych środków odurzających. Ponadto znaczące są działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Psychoedukacji i Psychoterapii, Punktu Konsultacyjnego oraz Stowarzyszenia Abstynenckiego „Ostoja” w Koluszkach w zakresie m.in. dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin.

II. Diagnoza problemu alkoholowego w Gminie Koluszki

Na zlecenie Gminy Koluszki w listopadzie i grudniu 2010 r. przeprowadzono badanie pn. *Diagnoza środowiska Gminy Koluszki w zakresie problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych*. Badanie przeprowadził Instytut Badawczy IPC z Wrocławia.

Diagnoza objęła następujące obszary:

- 1) picie alkoholu, używanie narkotyków, dopalaczy i palenie papierosów przez młodych i dorosłych mieszkańców regionu (inicjacja, wzory używania, szkody zdrowotne i społeczne, dostępność substancji psychoaktywnych, społeczna percepcja problemu),
- 2) inne problemy społeczne związane z zaburzeniami zdrowia psychicznego występujące w gminie,
- 3) inne zachowania ryzykowne lub sprzeczne z prawem (np. uzależnienia od komputera i Internetu, przemoc rówieśnicza, przemoc domowa, cyberprzemoc),
- 4) potrzeby różnych grup społecznych (rodziców, nastolatków) i zawodowych (nauczycieli, pracowników socjalnych, policjantów) związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkotykowych,
- 5) działania Gminy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych przez mieszkańców oraz społeczna percepcja tych działań.

Analiza danych zastanych

Intensywne przemiany minionej dekady spowodowały wystąpienie w Polsce nowych problemów społecznych, wśród nich bezrobocie i bieda, które w poszczególnych regionach Polski mają zróżnicowane nasilenie. Kondycja ekonomiczna gminy stanowi bardzo istotny kontekst do współwystępowania wielu innych problemów społecznych m.in. złego stanu zdrowia społeczeństwa, przemocy w rodzinie, nadużywania substancji psychoaktywnych.

Występowanie problemów społecznych, w tym przede wszystkim uzależnień różnego typu, rodzi konieczność tworzenia programów oraz strategii profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Realizacja takiego zadania wymaga diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Diagnoza problemów uzależnień występujących na terenie Gminy Koluszki została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach uzyskane w toku bieżącej jego działalności, instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem, w tym przede wszystkim Ośrodka Psychoedukacji i Psychoterapii w Koluszkach.

Identyfikacja podstawowych problemów społecznych w Gminie Koluszki

Gmina Koluszki to gmina miejsko-wiejska w województwie łódzkim, w powiecie łódzkim-wschodnim. W skład gminy wchodzi: miasto Koluszki - 9 osiedli, 25 sołectw: Będzelin, Borowa I, Borowa II, Długie-Turobowice, Lisowice-Erazmów, Felicjanów, Gałków Duży, Gałków Mały-Wschód, Gałków Mały-Zachód, Gałkówek Parcela, Jezioro, Katarzynów-Zygmuntów, Kaletnik, Kazimierzów, Przanowice, Stary Redzeń, Nowy Redzeń, Słotwiny, Regny, Różyca-Żakowice, Stamirowice-Leosin, Stefanów, Świny, Wierzchy, Zielona Góra. Liczba mieszkańców gminy na dzień 20.12.2012 r. – 23.218 osób.

Alkoholizm

Alkohol zajmuje szczególne miejsce wśród substancji spożywanych przez człowieka. Znaczenie i rola konsumpcji alkoholu są bardzo różnorodne (np. z uwagi na uwarunkowania kulturowe). Dla wielu ludzi spożywanie napojów alkoholowych jest elementem życia towarzyskiego. Szkody jakie mogą być powodowane przez alkohol wykraczają poza sferę życia osoby pijącej, obejmując całe rodziny i różnorodne grupy społeczne w populacji.

Alkoholizm w statystykach

W Polsce rośnie odsetek osób pijących ryzykownie. Jest ich trzy razy więcej niż alkoholików. Ryzykowne picie oznacza wzrost wypadków drogowych oraz wypadków przy pracy, niechcianych ciąż i przestępstw. Osoby pijące w nadmiarze dłużej chorują i trudniej się leczą. Ocenia się, że pochłaniają oni 20-25% kosztów całego systemu zdrowia. Trzeba się przygotować na wzrost tych wydatków, ponieważ wzrośnie odsetek pijącej młodzieży.

Rośnie liczba pacjentów, którzy cierpią na uzależnienie nie tylko od alkoholu czy narkotyków. Uzależnieniami stają się jedzenie, Internet, praca, seks i ćwiczenia fizyczne w nadmiarze.

Alkoholizm jest jednym z głównych problemów społecznych w Polsce. Około 4,5 miliona osób nadużywa alkoholu, w tym około 600-900 tysięcy jest uzależnionych i wymaga leczenia. W XXI w. w statystykach UE w ostatnich latach spożycie alkoholu na 1 mieszkańca w Polsce szacuje się na ok. 8 l. Wprawdzie spadła produkcja nielegalnego alkoholu, jednak do kraju dostaje się wiele różnych alkoholi sprowadzanych nielegalnie i nie objętych oficjalną statystyką.

Ponad 70% wypijanego w kraju alkoholu to wódka. Ponieważ spożycie rozkłada się nierównomiernie, oblicza się, że 2/3 całości alkoholu wypija ok. 6-8 milionowa grupa mężczyzn w wieku produkcyjnym. Praktycznie jest to większość zatrudnionych, a obecnie również bezrobotnych. Rośnie także liczba uzależnionych kobiet. Jeszcze przed kilku laty nie przekraczały one liczby 3% wśród wszystkich alkoholików, obecnie mówi się o 8-10%, przy czym u kobiet do uzależnienia dochodzi szybciej i w młodszym wieku.

Fachowcy zajmujący się terapią uzależnień zgodnie wskazują na profilaktykę. Profilaktyka musi uwzględniać 3 rodzaje działań:

- profilaktykę pierwszego stopnia – czyli oddziaływanie na osoby, które jeszcze nigdy nie zażywały środków psychoaktywnych oraz na ich rodziny;
- profilaktykę drugiego stopnia – czyli interwencje w sytuacji kiedy problem dopiero się zaczyna, bo ktoś zażywa niewielkie ilości, jak robią to nastolatki i młodzi dorośli;
- profilaktykę trzeciego stopnia – kiedy uzależnienie już się rozwinęło, czyli leczenie i redukcja szkód.

Aby skutecznie prowadzić właściwą profilaktykę trzeba dokładnie zinwentaryzować zasoby gminne w tym zakresie.

Społeczne znaczenie alkoholizmu

Alkohol wywiera działanie na każdego pijącego, zwłaszcza zaś na człowieka w okresie rozwoju i wzrostu. Alkoholizm powoduje wiele cierpień psychicznych i fizycznych, a tym samym przyczynia się do wzrostu śmiertelności i obniżenia zdrowotności społecznej. W rodzinach alkoholików częściej niż w innych rodzą się dzieci z padaczką i niedorozwojem umysłowym.

Nadużywanie alkoholu obniża zdolność do pracy, a tym samym wartość oraz poziom produkcji. Wzrost agresywności wywołanej przez alkohol uniemożliwia każdą pracę w grupie, powodując konflikty i zaczepki. Chorzy często opuszczają zajęcia, zwiększają absencję. Wypadki komunikacyjne na drogach publicznych spowodowane są w większości przypadków przez alkohol.

Alkoholik potrzebuje pieniędzy na wódkę i zdobywa je sprzedając po kryjomu sprzęty, ubrania swoje i rodziny. W późniejszym okresie dopuszcza się nawet oszustw, kradzieży,

przestępstw. Wyczyny chuligańskie, zakłócenia spokoju publicznego, bójki najczęściej spowodowane są nadużywaniem alkoholu.

Degradacja psychiczna na tle alkoholizmu prowadzi do zaniku poczucia etycznego i moralnego, co odbija się na rodzinie alkoholika. Większość z nich to źli mężowie i ojcowie. Często wywołują awantury, znęcają się fizycznie i psychicznie nad żoną i dziećmi, deprawują własne potomstwo.

Szczególnie ważnym problemem jest dostępność alkoholu dla dzieci i młodzieży. Wzrasta w szczególności spożycie niskoprocentowych napojów alkoholowych, postrzeganych jako alkohole mało niebezpieczne dla organizmu i społecznie akceptowane. Nadużywanie alkoholu przez młodych ludzi jest także częstym powodem popełnianych przez nich przestępstw, wśród których najczęstszymi rodzajami są rozboje, wymuszenia, uszkodzenia ciała, bójki i pobicia.

Inne uzależnienia

Wśród pozostałych uzależnień wskazać można także te, które stały się problematyczne stosunkowo niedawno – uzależnienie od komputera (w postaci uzależnienia od gier komputerowych) oraz Internetu. Uzależnienie przynosi bardzo negatywne konsekwencje.

Po pierwsze, powoduje stopniowy zanik więzi rodzinnych i możliwości oddziaływań wychowawczych ze strony rodziców.

Po drugie, szkodzi zdrowiu, gdyż z jednej strony oznacza wielogodzinne wystawienie na promieniowanie w zamkniętym pomieszczeniu, a z drugiej strony prowadzi do rezygnacji z ruchu i aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu.

Po trzecie, korzystając z komputera bez obecności i kontroli ze strony rodziców młodzi ludzie są narażeni na szkodliwe bodźce psychiczne (przemoc, erotyka) zawarte w wielu programach komputerowych.

Po czwarte, długotrwałe przesiadywanie przy komputerze powoduje zmęczenie oraz zaniechanie obowiązków szkolnych i domowych.

Dzieci czy młodzież korzystająca z komputera narażona jest na niebezpieczeństwa związane z treściami pornograficznymi, kontakty z sektami, dealerami narkotyków. Młodzi ludzie nieświadomi zagrożeń mogą być podatni na kontakty z pedofilami, którzy mogą przysyłać im materiały pornograficzne oraz werbować do nagrywania filmów o tej treści. Problemem jest także tzw. cyberprzemoc (odnosi się nie tylko do Internetu i komputerów, ale także sms-ów), polegająca na prześladowaniu, zastraszaniu, nękanii, wyśmiewaniu innych osób, w poczuciu bezkarności ze względu na anonimowość w cyberprzestrzeni. Taka forma znęcania się nad swoimi ofiarami, zdaniem psychologów wynika z tego, że łatwiej poniżać, dyskredytować i szykanować, gdy istnieje szansa ukrycia się za internetowym pseudonimem i nie ma potrzeby konfrontacji z ofiarą oko w oko. Prześladowanie przez Internet jest szczególnie groźne dlatego, że kompromitujące czy poniżające materiały są dostępne w krótkim czasie dla wielu osób i pozostają w sieci na zawsze, jako kopie na wielu komputerach, nawet po ustaleniu i ukaraniu sprawcy.

Osoby uzależnione od komputera czy Internetu znajdują się pod presją psychicznych mechanizmów, które są analogiczne do mechanizmów występujących w chorobie alkoholowej czy narkomanii. Uzależniony jest niezwykle silnie związany emocjonalnie z mediami elektronicznymi. Ponadto sprytnie manipuluje środowiskiem po to, by bez ograniczeń korzystać z komputera czy Internetu, a jednocześnie nałogowo oszukuje sam siebie, łudząc się, że nie popadł jeszcze w uzależnienie.

W sytuacji uzależnienia pojawia się konieczność konsultacji ze specjalistą, ponieważ podejmowanie decyzji we własnym zakresie przez rodziców może czasami być błędne i prowadzić do pogorszenia sytuacji, a nie jej poprawy.

Problemem związanym z uzależnieniami od komputera i Internetu jest fakt, że niewiele osób postrzega to, jako problem wymagający rozwiązania, a tym bardziej nie ma świadomości konieczności szukania porady u specjalisty.

W Gminie Koluszki można znaleźć sporadyczne przykłady osób, które przyznają, iż mają taki problem i zgłaszają się z tego powodu do specjalisty.

Ośrodek Psychoedukacji i Psychoterapii notuje nieliczne przypadki zgłaszania się o pomoc, co jest przykładem niskiej świadomości istniejącego problemu. Częsty brak postrzegania problemu uzależnień od komputera czy Internetu powoduje konieczność uświadamiania jego istoty oraz prowadzenia działań edukacyjnych w tym zakresie.

Problem bezrobocia

Na dzień 20 grudnia 2012 r. liczba bezrobotnych w Gminie Koluszki wynosiła 1.222 osoby. Bezrobocie jako zjawisko społeczne powoduje, że obniża się standard życia wielu ludzi i rozszerza się obszar patologii społecznej. Stan taki przyczynia się do zubożenia materialnego i w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki w postaci: niezaradności życiowej, izolacji społecznej, braku poczucia własnej wartości, może prowadzić do alkoholizmu, przemocy w rodzinie.

Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy

Zagadnienia związane z problemem z narkotykami, eksperymentowaniem, używaniem ich są omówione w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii.

Dane z wywiadów

Zogniskowane wywiady grupowe z dziećmi i młodzieżą

Badania fokusowe (Focus Group Interviews – Zogniskowane Wywiady Grupowe) zostały przeprowadzone w dniach 22-24.11.2010 r. w Gminie Koluszki w szkołach miejskich

i wiejskich. Uczestniczyły w nich łącznie 92 osoby w 8 szkołach. Dwie szkoły podstawowe wiejskie po 10 respondentów, jedno gimnazjum wiejskie – 12 respondentów, dwa gimnazja miejskie po 12 respondentów, jedno liceum miejskie – 12 respondentów oraz dwa zespoły szkół ponadgimnazjalnych po 12 respondentów. W każdej z grup proporcje płci były zbliżone do tych panujących w danej szkole. Dobór respondentów obejmował także podział na klasy – po równo z I, II i III (w technikach również IV). W szkołach podstawowych badane były dzieci wyłącznie z klas V i VI.

Badania realizowane metodą zogniskowanego wywiadu grupowego mają przede wszystkim charakter eksploracyjny – poszukiwane informacje przyjmują zazwyczaj postać pytań problemowych: jak? dlaczego? Nie jest to metoda mówiąca o natężeniu danej cechy, ale o powodach takiej a nie innej oceny. Wyników badań jakościowych nie generalizujemy na populację. Metoda interpretacji jest więc bardziej swobodna, subiektywna, ale za to odpowiada na pytania, które w przypadku badań ilościowych w ogóle nie są poruszane.

FGI mają służyć zrozumieniu rzeczywistości, a nie jej pomiarowi. Badanie fokusowe swym charakterem przypomina swobodną rozmowę grupy znajomych: bez sztywnego trzymania się pytań w ankiecie, a przy pomocy jedynie scenariusza, moderator stopniowo pogłębia te obszary, które są najważniejsze z punktu widzenia celu badania.

W celu spełnienia wymagań określonych w zapytaniu ofertowym przeprowadzono 8 zogniskowanych wywiadów grupowych zarówno z uczniami podstawówek, gimnazjalistami, jak i uczniami szkół ponadgimnazjalnych.

Spędzanie wolnego czasu

Wśród wymienianych sposobów spędzania wolnego czasu przez respondentów pojawiły się takie jak: spędzanie czasu ze znajomymi, spacer, zakupy, wycieczki za miasto, wycieczki rowerowe, sport (gimnastyka, piłka nożna, siatkówka, sporty walki, strzelnica), nauka języków obcych, słuchanie muzyki, gra na instrumentach muzycznych, wycieczki do kina, kolekcjonowanie militariów, motoryzacja, jazda konna, zwierzęta, czytanie książek, oglądanie telewizji, spędzanie czasu przed komputerem, zawieranie nowych znajomości.

Poza tymi sposobami spędzania czasu wolnego respondenci i ich znajomi lubią imprezy w domach, klubach, dyskotekach. Najczęstszym zajęciem jest spędzanie wolnego czasu wśród znajomych ze szkoły i sąsiedztwa. W czasie takich spotkań młodzież lubi korzystać z używek. Niczym nadzwyczajnym jest dla nich picie alkoholu, palenie papierosów czy, w przypadku młodzieży ponadgimnazjalnej, palenie marihuany lub zażywanie dopalaczy.

Jak wskazują sami respondenci, dzieje się tak, ponieważ w miejscach ich zamieszkania nie ma zbyt dużego wyboru wśród atrakcyjnych sposobów spędzania wolnego czasu. Otwarcie mówią, że nie wszystkich stać na odpłatne zajęcia pozaszkolne, które organizowane są zazwyczaj przez prywatne instytucje. Problem ten jeszcze bardziej nasila się wśród mieszkańców mniejszych miejscowości. Tam alternatywy nie ma praktycznie wcale. Młodzież ma wiele pomysłów na spędzanie wolnego czasu, lecz potrzebuje wsparcia władz samorządowych i dofinansowania z ich strony.

Używanie środków odurzających

W opinii respondentów z gimnazjum papierosy pali około 25-50% ich rówieśników, alkohol pije 75%, natomiast marihuanę lub dopalacze próbowało lub używa około 10%. W szkołach ponadgimnazjalnych wskaźniki te są jeszcze wyższe. Plasują się na poziomie: papierosy 50-90%, alkohol 90%, a narkotyki lub dopalacze 15-20%. Jednocześnie pamiętać należy, iż dane te wynikają jedynie z subiektywnych odczuć badanej młodzieży. Pełne informacje dotyczące statystyk otrzymalibyśmy dopiero po przeprowadzeniu badań ilościowych (np. ankieta audytoryjna wśród dzieci i młodzieży). Wśród narkotyków najbardziej popularne są marihuana i haszysz.

Pierwszy kontakt z następującymi używkami respondenci szacują na:

- papierosy – koniec szkoły podstawowej i w gimnazjum,
- alkohol – koniec szkoły podstawowej i w gimnazjum,
- marihuana, haszysz – druga połowa gimnazjum,
- dopalacze – gimnazjum,
- inne narkotyki – raczej nie występuje ten problem w gminie.

Nie ma żadnego problemu z dostępem do substancji zmieniających świadomość dla młodzieży. Istnieją sklepy i kioski, w których nieletni sami mogą kupować produkty przeznaczone dla dorosłych. Tajemnicą poliszyneła jest lokalizacja tych punktów, a informacje o nich przekazywane są pocztą pantoflową wśród młodzieży. Innym sposobem na zdobycie papierosów lub alkoholu jest – jak mówią respondenci – „poproszenie żuła o kupienie alkoholu i papierosów za jakieś drobnaki”, starszych kolegów lub rodzeństwa.

Podobnie sprawa się miała z dopalaczami, natomiast od momentu zamknięcia tzw. smartshopów można je zdobyć zamawiając przez telefon z dostawą we wskazane miejsce lub kupić przez Internet albo sprowadzić z zagranicy np. ze Słowacji. Problemu również nie

stanowi zakup narkotyków tj. marihuany czy haszyszu. Jeśli nawet respondenci nie znali osobiście osób rozprowadzających narkotyki, wiedzieli kogo zapytać i jak zamówić dowolny narkotyk. Szacują oni, że potrzebowaliby jedynie od kwadransa do tygodnia, aby zdobyć marihuanę.

„Jeśli chodzi o dopalacze (...) mój kolega był zupełnie inny wcześniej niż teraz, zmienił się na gorsze, już jest w innym świecie. To była osoba spokojna tzn. to nie był anioł, ale w miarę spokojna, a teraz go zamknęli”.

Niezależnie, czy w gimnazjach, czy w szkołach ponadgimnazjalnych respondenci zgodnie twierdzą, że palenie papierosów, fajek wodnych z tytoniem aromatyzowanym, zażywanie tabaki i picie alkoholu to norma, która nikogo już nie dziwi. W szkołach ponadgimnazjalnych dodać można do tego marihuanę. Gimnazjaliści powoli nabierają tego samego stosunku do narkotyków.

Jako miejsca, w których dochodzi do zażywania substancji zmieniających świadomość, respondenci wymieniali (kolejność przypadkowa):

- szkołę (głównie szatnie i toalety),
- imprezy w domach, pubach, kluby, dyskoteki,
- drogę do/ze szkoły, klatki schodowe w blokach, „meliny”,
- ślepe uliczki na osiedlach, gdzie nie może wjechać nawet samochód policyjny,
- ubocza miast,
- parki,
- polne dróżki poza miastem.

Rodzice bardzo często pozwalają swoim dzieciom spożywać alkohol. Niepokojącym jest fakt, iż sami tworzą tym samym „dobry klimat” do inicjacji alkoholowych. Niewiele mniej liberalny stosunek mają do palenia papierosów. Respondenci przyznają, że ich rodzice coraz częściej godzą się z myślą, że dziecko pali papierosy. Przyznają jednak, iż raczej nie ma „zielonego światła” na palenie tytoniu w ich obecności. Zdarza się również, choć niewątpliwie rzadko, że rodzice zezwalają na spróbowanie przez ich dziecko marihuany.

Jako przyczyny sięgania po używki uczniowie wymieniają najczęściej ucieczkę od problemów w szkole i w domu, chęć „zaszpanowania” w swoim środowisku (np. kto więcej wypije), zrelaksowania się, uspokojenia, dobrej zabawy, wytlumienia emocji, nadmiar wolnego czasu, brak asertywności, ciekawość, nudę, brak zajęcia, presję otoczenia, uzależnienie, brak akceptacji przez rówieśników, zawody miłosne, chęć wyróżnienia się lub – wręcz przeciwnie – nie odstawania od grupy.

Do zakładanych w badaniu używek, czyli papierosów, alkoholu, dopalaczy i narkotyków, dodać należy również leki. Wśród nich leki psychotropowe, ziołowe tabletki uspokajające łączone z alkoholem, aviomarin, popularne leki przeciwbólowe łączone z alkoholem, a nawet syropy czy tabletki na gardło, które w większych dawkach działają psychoaktywnie.

Jest to również bardzo poważny problem wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Poza lekami istnieją również, chętnie używane przez młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną, środki alternatywne. Są to między innymi: gałka muszkatołowa, szałwia, klej butapren, opary benzyny, lakier do malowania drewna, dezodorant (pryskany do ust przez materiał), gaz z zapalniczek itp.

Inne problemy społeczne

Zachowania sprzeczne z prawem

Jedyne wymieniane przez respondentów zachowania sprzeczne z prawem to niebezpieczne zabawy na torowiskach. Młodzież, głównie po alkoholu, rzuca kamieniami w stronę

pociągów lub ustawia je na torach. Zdarza się również, że młodzi ludzie wchodzą na pociągi i biegają po nich. Przy tym punkcie nie padają inne odpowiedzi.

Przemoc w rodzinie

Problem przemocy w rodzinie nie jest znany naszym respondentom. Sami przyznają, że jeśli problem występuje, to nikt o tym nie mówi. „Przecież nikt się nie przyzna, że dostał od rodziców”. W jednej z grup respondent opowiadał o historii kolegi, który sam był sprawcą przemocy w rodzinie, bił rodziców i nauczycieli. Obecnie jest w zakładzie poprawczym.

Uczniowie podają też inne wątki problemu przemocy w rodzinie. Nie każdy wie, gdzie i do kogo zwrócić się o pomoc. Niektórzy boją się powiedzieć o swoich problemach w domu, by nie wyszło to na jaw i nie spotkała ich kolejna „kara” ze strony rodziców. W skrajnych przypadkach dzieci boją się, że rodzicom sąd odbierze prawa rodzicielskie, a sami trafią do domu dziecka.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Przemoc rówieśnicza objawia się głównie tzw. „ustawkami” czy „solówkami”. Polegają one na zaplanowanych bójkach lub walkach dwóch osób. Gromadzą się wtedy inni uczniowie, by obserwować lub kibicować uczestnikom. Zazwyczaj obie strony bójki chcą w niej uczestniczyć. „Modny” stał się ostatnio styl MMA – rodzaj walki rozpowszechniony za sprawą Pudzianowskiego. Występują również przypadki wymuszania pieniędzy od młodszych uczniów, lecz jak zaznaczają respondenci, nie jest to tolerowane w grupie i spotyka się z szybką interwencją rówieśników. Pewne zachowania być może są spowodowane subkulturowością hooligans. Prawdopodobnie bliskość Łodzi sprawiła, iż spora część młodych chłopców próbuje naśladować zachowania pseudo-kibiców łódzkiego Widzewa.

Cyberprzemoc zdarza się bardzo rzadko. Sporadyczne przypadki umieszczania kompromitującego filmu czy zdjęć w sieci, nękanie telefonami czy sms-ami lub szantaż. Wykorzystywane są w tym celu komunikatory internetowe i portale społecznościowe. Częściej występuje zjawisko tworzenia i zamieszczania w sieci tzw. dis’ów – rymowanych piosenek, mających na celu wyśmianie, obrażanie i poniżenie adresata. Najczęstsze gatunki to rap i hip-hop.

Inne uzależnienia

Respondenci mówią o częstym występowaniu uzależnień od gier komputerowych czy Internetu. Jednak po głębszej analizie, nieliczne przypadki kwalifikują się do miana uzależnień. Natomiast gdy już mowa o prawdziwym uzależnieniu, problem jest o tyle duży, że nie ma jeszcze programów, które uświadamiałyby młodzież, jak sobie z tym radzić lub jak pomóc znajomym, którzy są uzależnieni.

Nieuświadomieni są również rodzice. Nie wiedzą, kiedy powinni interweniować i jak szukać pomocy. I znów pojawia się tu kwestia nadmiaru niezagospodarowanego czasu ucznia poza godzinami szkolnymi, brak możliwości spędzania go alternatywnie. O propozycjach uczniów w kolejnych rozdziałach.

Hazard i cyberhazard

Problem hazardu oraz cyberhazardu jest obcy naszym respondentom. Wymieniają co prawda przypadki, gdzie ich znajomi uczestniczą w zakładach sportowych lub korzystają z serwisów z grammi za pieniądze, lecz nie urasta to do rangi problemu społecznego.

Zogniskowane wywiady grupowe wśród dorosłych

Alkohol i narkomania na tle innych problemów społecznych

Niewątpliwie alkohol to w Gminie Koluszki duży problem, wszystkie badane grupy zwracają uwagę, że widać na ulicach osoby spożywające alkohol. Tylko policjanci nieco bagatelizują ten problem mówiąc między innymi:

„Jest kilka, jeżeli chodzi o nasze miasto Koluszki, jest kilka takich miejsc, w których no ten problem jest, że tak powiem, nasila się, prawda, to jest kilka takich miejsc, między innymi ulica Warszawska czy Polna, w których ten alkohol występuje w większej skali niż...niż w pozostałych”.

Według policjantów zjawisko picia znacząco zmniejszyło się po wprowadzeniu ustawy antyalkoholowej:

„No to było nagminne, w tym momencie, no raczej jednak ta ustawa wprowadzona, no dała jakieś efekty. Ci ludzie nie pokazują tego tak bardzo”.

Pozostałe grupy społeczne i zawodowe zwracają uwagę, że zjawisko to występuje w dość dużej skali. Badani respondenci zwracają uwagę, że *„po prostu gmina jest taka, a nie inna. Jest dość spore bezrobocie i tych ludzi, którzy pili i stoją na rogu jest wszędzie sporo. Ale...a tu w szczególności. To widać na każdym rogu, pod każdym sklepem. Ale czy ludzie normalnego pokroju piją? No, jak każdy chyba. Nikt za kołnierz nie wylewa”.*

Badani zauważają, że problem alkoholu dotyka nie tylko osoby dorosłe, ale także coraz młodszych, wręcz mamy do czynienia z reprodukcją zachowań związanych ze spożywaniem alkoholu w kolejnych pokoleniach.

Osoby spożywające alkohol zupełnie się z tym nie kryją, są także natarczywe wobec innych osób.

Badani zwracają uwagę na tak zwanych *staczy*, czyli osoby, które godzinami, od rana do wieczora stoją i piją alkohol. We wszystkich badanych grupach przewija się także temat szczególnych miejsc na terenie gminy, w których alkohol jest spożywany w dużych ilościach przez osoby tam mieszkające oraz melin, których na terenie gminy, a przede wszystkim miasta, jest co najmniej kilka – co jak na kilkunastotysięczne miasto jest dość dużą liczbą. Badani wymieniali między innymi takie lokalizacje jak:

- ul. Warszawska
- ul. Polna
- tzw. „Titanic”
- tzw. Kozi Rynek
- ul. Harcerska.

Respondenci wielokrotnie w swoich wypowiedziach łączyli problem alkoholu z bezrobociem. Największy problem z alkoholem mają osoby, które nie pracują i mają raczej niskie wykształcenie. Duże bezrobocie związane jest z upadkiem firm lub zmniejszeniem zatrudnienia w jeszcze istniejących.

Spożycie alkoholu przez dorosłych mieszkańców regionu

Badane osoby wielokrotnie zauważały, że nieco zmienia się spożywanie alkoholu przez osoby dorosłe. Chodzi tu oczywiście o osoby, które alkohol spożywają raczej okazjonalnie, niż nałogowo. Zwiększa się spożycie napoi o mniejszej zawartości alkoholu, np. piwa czy wina. Piwo jest szczególnie popularne w okresie letnim. Jak stwierdzili badani:

„Chyba ludzie się już sami tak kontrolują bardziej”;

„Ja ze swojego doświadczenia mogę powiedzieć tylko tyle, że się pije rzadziej. U mnie, przynajmniej w moim przypadku zdecydowanie rzadziej niż powiedzmy kiedyś”.

Ponadto ludzie zwracali uwagę, że na alkohol ich już bardzo często po prostu nie stać, wolą spotkać się np. przy herbacie czy kawie. Wiele osób powstrzymuje się od picia dużych ilości alkoholu na imprezach rodzinnych, ponieważ coraz częściej na imprezach robi się zdjęcia lub filmuje: „*Wszystko jest filmowane, zdjęcia później*”. Generalnie zmniejsza się spożycie alkoholu w codziennym życiu i, co ważne, zmniejsza się ilość alkoholi wysokoprocentowych na rzecz niskoprocentowych.

Zmiana kultury picia – obyczaje abstynenckie

Badani zostali także zapytani o zmiany obyczajów picia, w tym szczególnie o pojawienie się osób, które odmawiają z różnych powodów picia alkoholu. Badani zwracali uwagę, że takich osób pojawia się coraz więcej. Najczęstszą przyczyną niepicia jest kierowanie samochodem, choć są osoby, które nie piją, bo po prostu nie mają ochoty albo nie piją alkoholu z zasady. Badani zwracali uwagę, że odmowa picia alkoholu coraz częściej nie wywołuje zdziwienia u innych osób.

Papierosy

Papierosy i nikotynizm to kolejny temat, który został poruszony w trakcie badań. Respondenci zostali poproszeni o opisanie tego zjawiska zarówno wśród osób dorosłych, jak i młodzieży. W przypadku osób dorosłych bardzo widoczny jest trend rzucania tego nałogu.

Działania leczniczo-rehabilitacyjne oraz profilaktyka

Respondenci poproszeni zostali także o podzielenie się swoją wiedzą w zakresie działań leczniczo-rehabilitacyjnych, które dostępne są na terenie Gminy Koluszki.

Badani mieli wymienić instytucje lub organizacje, które zajmują się takimi działaniami. Najczęściej wymieniane były takie organizacje jak (kolejność przypadkowa):

- Abstynenckie Stowarzyszenie Klubu Wzajemnej Pomocy „Ostoja”
- Ośrodek Psychoedukacji i Psychoterapii
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Punkt Konsultacyjny Pomocy Rodzinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wnioski z badań wskazane przez Instytut Badawczy IPC

W wyniku przeprowadzonych badań można przedstawić kilka wniosków:

- 1) najczęstszym zajęciem młodzieży jest spędzanie wolnego czasu wśród znajomych ze szkoły i sąsiedztwa; w czasie takich spotkań młodzież lubi korzystać z używek; niczym nadzwyczajnym nie jest dla nich picie alkoholu, palenie papierosów czy – w przypadku młodzieży ponadgimnazjalnej – palenie marihuany lub zażywanie dopalaczy;
- 2) w opinii respondentów z gimnazjum papierosy pali około 25-50% ich rówieśników, alkohol pije 75%, natomiast marihuanę lub dopalacze próbowało lub używa około 10%; w szkołach ponadgimnazjalnych wskaźniki te są jeszcze wyższe; plasują się na poziomie: papierosy 50-90%, alkohol 90%, a narkotyki lub dopalacze 15-20% (pamiętać należy, iż dane te wynikają jedynie z subiektywnych odczuć badanej młodzieży);
- 3) rodzice bardzo często pozwalają swoim dzieciom spożywać alkohol, zwłaszcza w ich obecności; niewiele mniej liberalny stosunek mają do palenia papierosów;

- 4) nie da się określić ścisłego profilu osoby korzystającej ze środków zmieniających świadomość; mogą to być osoby zarówno z bogatych, jak i biednych rodzin; nie ma też reguły, jeśli chodzi o rodziny rozbite i pełne;
- 5) wszystkie badane grupy uznały, że w przeciągu ostatnich trzech lat, problem używek w ich otoczeniu narastał; jedną z przyczyn był wiek, uczniowie są coraz starsi i mają starszych znajomych, poznają więcej otaczających ich możliwości; jest to także okres dorastania i szukania swego miejsca w życiu oraz w hierarchii wśród rówieśników;
- 6) wszystkie badane grupy dorosłych zwracają uwagę, że widać na ulicach osoby spożywające alkohol;
- 7) badani zauważają, że problem alkoholu dotyka nie tylko osoby dorosłe, ale także coraz młodszych, wręcz mamy do czynienia z reprodukcją zachowań związanych ze spożywaniem alkoholu w kolejnych pokoleniach;
- 8) największy problem z alkoholem mają osoby, które nie pracują i mają raczej niskie wykształcenie; duże bezrobocie związane jest z upadkiem firm lub zmniejszeniem zatrudnienia w jeszcze istniejących np. Odlewnia, PKP, zakłady krawieckie oraz zlikwidowanie oddziału Husqvarny w Koluszkach;
- 9) generalnie badani dorośli mają dość ubogą wiedzę na temat narkotyków wśród młodzieży; dochodzą ich jakieś słuchy, ale nie są w stanie podać rzeczywistych przypadków; ich wiedza ma charakter powierzchowny; można powiedzieć, że w jakiś sposób jest kształtowana poprzez media;
- 10) badane osoby wielokrotnie zauważały, że nieco zmienia się spożywanie alkoholu przez osoby dorosłe; chodzi tu oczywiście o osoby, które alkohol spożywają raczej okazjonalnie, niż nałogowo; zwiększa się spożycie napoi o mniejszej zawartości alkoholu np. piwa czy wina;
- 11) generalnie widoczny jest niewielki trend związany ze zwyczajami abstynenckimi; nie jest to może zbyt mocno zauważalne, jednak badani zwracali uwagę, że powoli przestaje dziwić, iż pojawiają się osoby odmawiające picia alkoholu w trakcie spotkań towarzyskich;
- 12) zwiększa się ilość osób, które rzucają palenie papierosów, ale jednocześnie zwiększa się ilość osób, które szukają alternatywnych źródeł papierosów (papierosy z przemytu, samodzielne skręcanie papierosów);
- 13) generalnie badani mają pojęcie o organizacjach i instytucjach, w których mogą uzyskać pomoc w przypadku uzależnień, natomiast nie wiedzą dokładnie czym się zajmują; jak wielokrotnie zwracali uwagę, gdy ktoś ma jakiś problem związany np. z alkoholem czy narkotykami i chce pomocy, to bez wątpienia ją znajdzie;
- 14) w miejscowych mediach brak jest informacji na temat akcji profilaktycznych, a jeśli już się zdarzają, to są to na ogół relacje z wydarzeń, które już się zakończyły;
- 15) brak jest także widocznej obecności akcji profilaktycznych na ulicach gminy; nie widać żadnych plakatów, ani ulotek, więc mieszkańcy gminy nie wiedzą o wielu akcjach, które się odbywają;
- 16) badani zwracali uwagę, że zjawisko cyberprzemocy nie jest zbyt mocno obecne wśród koluszkowskiej młodzieży;
- 17) według respondentów młodzież spędza zbyt wiele czasu przed komputerem i przybiera to bardzo często kształt nałogu;
- 18) równie dużym problemem, na który zwracali uwagę respondenci, jest uzależnienie od telefonów komórkowych; dzieci posiadają telefony już od najmłodszych lat i nie potrafią sobie wyobrazić egzystowania bez takich urządzeń;

- 19) badani preferowali surowsze wychowanie, choć mówili też, że dzieciom należy ufać, ale w pewnym ograniczonym zakresie;
- 20) badani wspominali duże akcje profilaktyczne realizowane na terenie gminy, które odbiły się swego czasu szerokim echem, doceniają pomysł i organizację, jednak pojawiły się głosy na temat niedoinformowania.

Główne obszary problemowe

Na podstawie przeprowadzonych ankiet oraz charakterystyki środowiska zidentyfikowano główne obszary problemowe:

1. Nieprawidłowe postawy młodzieży i dorosłych wobec alkoholu: pomimo wiedzy o szkodliwości alkoholu młodzież bardzo łatwo i dość powszechnie sięga po alkohol.
2. Bierność społeczna powiązana z bezrobociem i wynikająca z tego niewydolność wychowawcza rodzin.
3. Brak wystarczającej oferty pożytecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez młodzież.
4. Słabość instytucjonalna systemu profilaktyki alkoholowej i przeciwdziałania alkoholizmowi.
5. Powszechność używania alkoholu i wynikające z tego faktu zwiększenie zagrożeń alkoholowych oraz związana z tym duża dostępność alkoholu również z miejsc typu „meliny”.
6. Przemoc, przemoc domowa, rówieśnicza wśród młodzieży i dzieci.

III. CELE PROGRAMU I PLANOWANE DZIAŁANIA

3.1 Cele programu

Celem głównym programu profilaktycznego dla Gminy Koluszki będzie:

- **prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu**

Aby zrealizować cel generalny sformułowano 5 celów strategicznych, w ramach których będą realizowane poszczególne zadania programowe.

Te cele strategiczne to:

1. Ukształtowanie prawidłowych postaw młodzieży wobec alkoholu, problemów alkoholowych, alkoholizmu.
2. Wspieranie wydolności wychowawczej rodzin, w tym podnoszenie zaradności społecznej, a także wspieranie rodzin, w których występuje problem alkoholowy.
3. Poszerzenie oferty pożytecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez młodzież, szczególnie z grup „tzw. ryzyka”; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży.
4. Wzmocnienie systemu przeciwdziałania alkoholizmowi.
5. Ograniczenie dostępności alkoholu dla młodzieży i dzieci.

3.2. Planowane działania

Cel 1. Ukształtowanie prawidłowych postaw młodzieży wobec alkoholu, problemów alkoholowych, alkoholizmu

Zadanie	Rezultat (R)/ Wskaźnik (W)	Termin	Odpowiedzialni
1.1. Dostarczenie uczniom rzetelnej wiedzy o zagrożeniach związanych z nadużywaniem alkoholu	R: Realizacja przynajmniej jednej formy edukacyjno-profilaktycznej w każdej klasie 4-6 szkoły podstawowej, 1-3 gimnazjum, 1-3 szkół ponadgimnazjalnych. W: Wskaźnik jakościowy (pomocniczy) – wynik ankiety	corocznie	Dyrektorzy szkół
1.2. Kształtowanie umiejętności radzenia sobie w życiu wśród dzieci i młodzieży	R: Sieć sprawnie działających placówek prowadzących pracę grupową z młodzieżą W: Wskaźnik: - ilość grup - ilość młodzieży Wskaźniki ilościowe będą oszacowane po zakończeniu jednego roku realizacji	corocznie	Kierownicy placówek, którym powierzono prowadzenie grup
1.3. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym prowadzenie zajęć pozalekcyjnych wspierających zdrowy styl życia, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych	R: Organizacja zajęć pozalekcyjnych w szkołach i placówkach do tego powołanych W: Wskaźnik: - ilość zajęć - ilość dzieci i młodzieży Wskaźniki ilościowe będą oszacowane po zakończeniu jednego roku realizacji	corocznie	Dyrektorzy szkół, Kierownicy placówek, którym powierzono prowadzenie zajęć, GKRPA,
1.4. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym promocja gminy w zakresie działań promujących życie bez uzależnień	R: Oferta imprez i kampanii promujących zdrowy styl życia W: - ilość imprez - ilość uczestników	corocznie	GKRPA, Kierownicy placówek, którym powierzono organizację imprez, kampanii trzeźwościowych, Burmistrz, Pełnomocnik

Cel 2. Wspieranie wydolności wychowawczej rodzin, w tym podnoszenie zaradności społecznej, a także wspieranie rodzin, w których występuje problem alkoholowy

Zadanie	Rezultat (R)/ Wskaźnik (W)	Termin	Odpowiedzialni
2.1. Dostarczenie rodzinom wiedzy o profilaktycznych zadaniach rodziny związanych z nadużywaniem alkoholu, chorobą alkoholową	R: Ilość klas, w których odbyło się spotkanie z rodzicami W: 100% klas przynajmniej raz w roku organizuje spotkanie z rodzicami	corocznie	Dyrektorzy szkół
2.2. Wspieranie wydolności wychowawczej rodzin, w których stwierdzono istnienie lub szczególnie wysokie ryzyko problemu alkoholowego	R: Objęcie wsparciem psychologicznym i pedagogicznym 100% rodzin wytypowanych do wsparcia o zidentyfikowanych potrzebach W: 100% rodzin otrzymuje wsparcie	corocznie	Dyrektorzy szkół, OPIP, Klub AA, GKRPA, Punkt Konsultacyjny
2.3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	R: Objęcie 100% zgłaszających się pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną lub wytypowanych do otrzymania pomocy w ośrodkach i miejscach powołanych m.in. w tym celu W: 100% zgłaszających się lub wytypowanych do zgłoszenia się po pomoc otrzymuje edukację i pomoc psychologiczną	corocznie	GKRPA, OPIP, Punkt Konsultacyjny Klub AA
2.4. Monitorowanie sytuacji i potrzeb w zakresie utworzenia Centrum Integracji Społecznej. Wspieranie reintegracji dla osób uzależnionych od alkoholu (po zakończonym programie psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego)	R: Objęcie 100% zgłaszających się pomocą psychoedukacyjną, terapeutyczną, rehabilitacyjną i prawną lub wytypowanych do otrzymania pomocy w ośrodkach i miejscach powołanych m.in. w tym celu W: 100% zgłaszających się lub wytypowanych do zgłoszenia się po pomoc otrzymuje edukację, pomoc psychologiczną i prawną	corocznie	MGOPS OPIP, Klub AA, GKRPA, Punkt Konsultacyjny
2.5. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy	R: Objęcie 100% zgłaszających się pomocą terapeutyczną i prawną	corocznie	GKRPA, OPIP, Punkt

psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	W: 100% zgłaszających się otrzymuje edukację i pomoc psychologiczną		Konsultacyjny, Klub AA
--	---	--	------------------------

Cel 3. Poszerzenie oferty pożytecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez młodzież, szczególnie z grup „tzw. ryzyka”

Zadanie	Rezultat (R)/ Wskaźnik (W)	Termin	Odpowiedzialni
3.1. Rozbudowanie oferty zajęć dla młodzieży i upowszechnienie informacji o nich (kalendarium imprez)	R: Dostępność oferty we wszystkich placówkach prowadzących zajęcia z młodzieżą w tym również w czasie przerw wakacyjnych i ferii; Prowadzenie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży przy OSIR, prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach W: wszystkie placówki są objęte systemem wymiany informacji Spośród zgłoszonych dzieci i młodzieży na pozalekcyjne zajęcia sportowe przy OSIR 100% spędza czas wolny na zajęciach sportowych; Prowadzone są zajęcia socjoterapeutyczne w świetlicach	corocznie	GKRPA, współpraca z dyrektorem OSIR
3.2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych	R:Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach oraz zajęć psychoedukacyjnych W: wszystkie świetlice i inicjatywy w gminie są objęte systemem wymiany informacji Spośród zgłoszonych dzieci i młodzieży na pozalekcyjne zajęcia sportowe, czy świetlicowe 100% spędza czas wolny na zajęciach		

3.3. Wsparcie inicjatyw oddolnych młodzieży	R: Każda zgłoszona wartościowa inicjatywa młodzieży uzyskuje wsparcie w możliwej formie W: Spośród zgłoszonych inicjatyw młodzieży – 100% otrzymuje wsparcie	corocznie	Pełnomocnik
---	---	-----------	-------------

Cel 4. Wzmocnienie systemu przeciwdziałania alkoholizmowi

Zadanie	Rezultat (R)/ Wskaźnik (W)	Termin	Odpowiedzialni
4.1. Nawiązanie formalnej współpracy instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych zaangażowanych w program. Wsparcie tych instytucji, wspomaganie działalności tych stowarzyszeń	R: Faktyczne nawiązanie współpracy wszystkich instytucji zaangażowanych w program (Urząd Miejski, Szkoły, Ośrodek Psychoedukacji i Psychoterapii, Policja, MGOPS, Poradnia Psych.-Ped., MOK, Klub AA, Punkt Konsultacyjny W: Instytucje zaangażowane w program współpracują ze sobą i otrzymują wsparcie Urzędu Miejskiego		Burmistrz
4.2. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13 i 15 ustawy	R: Co najmniej 80% interwencji jest podjętych w związku z naruszeniem przepisów W: 100% zgłoszeń do interwencji otrzymuje wsparcie		Burmistrz, GKRPA
4.3. Szkolenia dla podniesienia kwalifikacji i wiedzy profesjonalnej osób zaangażowanych w realizację programu	R: Co najmniej 70% ustalonych przez koordynatora potrzeb szkoleniowych jest realizowane W: 70% ustalonych potrzeb szkoleniowych zostało zrealizowane	corocznie	Pełnomocnik, Burmistrz
4.4. Skoordynowana promocja zdrowego stylu życia oraz profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania uzależnieniom	R: Obecność treści profilaktycznych we wszystkich imprezach organizowanych lub dofinansowywanych przez gminę W: 100% imprez zawiera	corocznie	Pełnomocnik

	treści profilaktyczne		
--	-----------------------	--	--

Cel 5. Ograniczenie dostępności do alkoholu dla dzieci i młodzieży

Zadanie	Rezultat (R)/ Wskaźnik (W)	Termin	Odpowiedzialni
5.1. Usprawnienie współpracy pomiędzy Policją i Gminą w zakresie zagrożeń alkoholowych	R: Wszystkie sytuacje wymagające współpracy zgłoszone przez którąkolwiek ze stron spotykają się z satysfakcjonującą reakcją z drugiej strony W: Każdorazowe zgłoszenie którejkolwiek ze stron jest realizowane corocznie	corocznie	Burmistrz
5.2. Działania na rzecz zmniejszenia ryzyka szkód zdrowotnych w dyskotekach, klubach, imprezach masowych oraz w Parku Miejskim	R: Aktywna współpraca organizatorów dyskotek z koordynatorem programu W: Wszystkie dyskoteki oraz organizatorzy imprez współpracują z koordynatorem	corocznie	Pełnomocnik, Policja, GKRPA

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

4.1. Finansowanie działań

Zadania programu realizowane są ze środków publicznych, informacja o realizacji zadań i wykorzystywaniu środków jest jawna. Zadania programu zostały zaplanowane na okres jednego roku. Zadania realizowane w szkołach odnoszą się do roku szkolnego, który kończy się w danym roku budżetowym.

Przejrzystość działań publicznych dzięki ich jawności zapewni ich społeczną kontrolę oraz zwiększy zainteresowanie społeczeństwa lokalnego prowadzonymi działaniami.

4.2. Ewaluacja działań programu

Realizacja zadań będzie poddawana bieżącemu monitoringowi oraz końcowej ewaluacji działań. Realizacja monitoringu będzie zapewniała systematyczne otrzymywanie informacji o realizowanych zadaniach i możliwości wdrożenia w razie potrzeby działań korygujących.

Zadaniem ewaluacji będzie zbadanie stopnia w jakim zostały osiągnięte poszczególne cele programu oraz wyciągnięcie wniosków dotyczących zapisów w kontynuacji programu.

System monitoringu

1. Narzędzia monitorowania:

- budżet,
- harmonogramy realizacji poszczególnych zadań,
- wskaźniki zawarte w projektach realizacji poszczególnych działań,
- spotkania z realizatorami działań,

- analiza bieżącej dokumentacji działań.
- 2. Etapy monitorowania:
 - zbieranie danych i informacji,
 - analizowanie danych oraz wyciąganie wniosków,
 - podejmowanie decyzji,
 - realizacja działań korygujących, zapobiegawczych i wprowadzenie ich do realizacji programu.

System ewaluacji

Celem ewaluacji dokonanej przez współpracujących z Urzędem Miejskim ekspertów będzie uzyskanie niezależnej opinii na temat faktycznych efektów programu oraz czynników, które przyczyniły się do ich uzyskania. W ewaluacji zostanie uwzględnione zbadanie stopnia osiągnięcia zamierzonych celów, z wykorzystaniem przewidzianych wskaźników. Wnioski dotyczące realizacji programu zostaną przekazane do wiadomości publicznej.

Przeprowadzenie ewaluacji umożliwi lepsze poznanie funkcjonowania programu oraz relacji pomiędzy jego poszczególnymi elementami.

Na podstawie wyników ewaluacji zespół osób odpowiedzialnych za jego realizację może zaproponować zmiany w funkcjonowaniu programu na następne lata, podając uzasadnienie wprowadzenia tych zmian.

4.3. Spodziewane efekty programu

1. Uczniowie, ich rodzice oraz nauczyciele pracujący z uczniami znają zagrożenia wynikające z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
2. Uczniowie poznali umiejętności ważne w kontaktach z innymi oraz perspektywy wszechstronnego rozwoju młodego człowieka.
3. Młodzież szczególnie z grup tzw. „ryzyka” posiada możliwość skorzystania z oferty pożytecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.
4. Uczniowie i młodzi ludzie spędzają czas wolny w sposób aktywny, pożyteczny i akceptowalny społecznie.
5. Gmina wspomaga instytucjonalny system przeciwdziałania alkoholizmowi, w tym wspiera działania instytucji służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych i osób w tych instytucjach.
6. Zwiększyła się odporność młodzieży na napływające zagrożenia alkoholowe.
7. Uczniowie i ich rodzice oraz młodzi ludzie zwiększyli krytyczny odbiór przekazu treści na temat alkoholu i ich dostępności.
8. Zwiększyła się dostępność pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
9. Wspierany jest proces reintegracji dla osób uzależnionych od alkoholu (po zakończonym programie psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego).
10. Udzielana jest rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomoc psychologiczna i prawna, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.

4.4. Odpowiedzialność za realizację programu.

Odpowiedzialną osobą za realizację zadań programu w Gminie jest Burmistrz, który zleca zadanie koordynacji realizacji zadań Pełnomocnikowi Burmistrza ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom. Poszczególne zadania Burmistrz zleca odpowiednim jednostkom i komisjom w gminie, m.in.: Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołowi Interdyscyplinarnemu, dyrektorom szkół oraz kierownikom placówek, którym powierzono prowadzenie grup, czy realizację zadań.

KOSZTY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ROKU 2013

1. Ukształtowanie prawidłowych postaw młodzieży wobec alkoholu, problemów alkoholowych, alkoholizmu

Lp.	Zadania	Zadania szczegółowe	Koszty realizacji
1.	Realizacja profesjonalnych programów profilaktycznych w szkołach i w mieście oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców	Program prof. z przeszkoleniem nauczycieli, którzy będą sami go realizować w szkołach: - dla szkół podstawowych, - dla gimnazjów.	10.000,00 zł
2.	Działalność placówek prowadzących pracę grupową, których zadaniem jest m.in. kształtowanie umiejętności wśród dzieci i młodzieży radzenia sobie w życiu	- świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia, z problemami emocjonalnymi lub o charakterze rozwojowym psychoedukacyjnym, - grupy socjoterapeutyczne lub psychoedukacyjne utworzone przy szkołach lub innych instytucjach.	19.000,00 zł
3.	Udział w kampaniach, happeningach, imprezach promujących zdrowy styl życia		2.000,00 zł
	RAZEM:		31.000,00 zł

2. Wspieranie wydolności wychowawczej rodzin, w tym podnoszenie zaradności społecznej, a także wspieranie rodzin, w których występuje problem alkoholowy

L.p.	Zadania	Zadania szczegółowe	Koszty realizacji
1.	Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi dotyczące działania GKRPA; - zasady wynagradzania członków GKRPA: za jedno posiedzenie komisji 50,00 zł (uruchomienie środków następuje na podstawie listy obecności, kwartalnie do 15 dnia miesiąca) za przeprowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia w 7 punktach sprzedaży napojów alkoholowych 100,00 zł	21.000,00 zł
2.	Stowarzyszenie Abstynenckie – Klub AA	- koszty związane z realizacją zadania, - pomoc psychologiczna, - grupy terapeutyczne.	55.500,00 zł
3.	Ośrodek Psychoedukacji i Psychoterapii	- koszty związane z realizacją zadania, - specjalistyczna pomoc psychologiczna i psychoedukacyjna, - prowadzenie grup dla osób uzależnionych i współuzależnionych, DDA.	74.120,00 zł
4.	Punkt Konsultacyjny Pomocy Rodzinie	- koszty związane z realizacją zadania, - obsługa prawna, - pomoc psychologiczna i psychoedukacyjna, - pokrywanie kosztów obdukcji.	23.000,00 zł
	RAZEM:		173.620,00 zł

3. Poszerzenie oferty pożytecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez młodzież

L.p.	Zadania	Zadania szczegółowe	Koszty realizacji
1.	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, a także dla rodzin osób uzależnionych na terenie gminy	Dofinansowanie udziału dzieci i młodzieży w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych na terenie gminy, koszty instruktorów, wynajem hali sportowej	15.000,00 zł
2.	Organizacja letniego wypoczynku	Zajęcia dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji, koszty transportu organizacja zajęć profilaktycznych z zakresu profilaktyki uzależnienia	35.000,00 zł

		od alkoholu, działalność informacyjna i edukacyjna	
	RAZEM:		50.000,00 zł

4. Wzmocnienie systemu przeciwdziałania alkoholizmowi

L.p.	Zadania	Zadania szczegółowe	Koszty realizacji
1.	Spotkania edukacyjne, szkolenia dla podniesienia kwalifikacji i wiedzy profesjonalnej osób zaangażowanych w realizację programu m.in. „Akcja lato”, edukacja dla radnych, warsztaty dla rodziców, osób pomagających, spotkania szkoleniowe i konferencje, projekty edukacyjne;	<ul style="list-style-type: none"> - Szkolenia dla prowadzących „Akcję lato”, - warsztaty dla rodziców, - projekt edukacyjny m.in. we współpracy z policją i państwową strażą pożarną dotyczący bezpieczeństwa w gminie w obszarze uzależnień, - konferencja psychologiczna, - edukacja koordynatorów poszczególnych programów profilaktycznych, - spotkanie szkoleniowe dla radnych, - szkolenie dla kuratorów sądowych, pracowników MGOPS, pracowników pracujących z osobami uzależnionymi i ich rodzinami, - edukacja dla nauczycieli w obszarze profilaktyki uzależnień. 	10.000,00 zł
2.	Zakup materiałów potrzebnych dla Zespołu Interdyscyplinarnego		1.000,00 zł
3.	Zakup materiałów reklamowych i promujących zdrowy styl życia		500,00 zł
4.	Koszty pełnomocnika ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom	<ul style="list-style-type: none"> - koordynowanie prac związanych z opracowywaniem i realizacją zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii - współdziałanie z GKRPA, - koordynacja działalności organów samorządowych, instytucji, stowarzyszeń, związków 	13.880,00 zł

		zawodowych oraz innych podmiotów realizujących zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, - koordynacja działań Ośrodka Psychoedukacji i Psychoterapii oraz Punktu Konsultacyjnego ds. Pomocy Rodzinie.	
	RAZEM:		25.380,00 zł

5. Ograniczenie dostępności do alkoholu dla dzieci i młodzieży

L.p.	Zadania	Koszty realizacji
1.	Działania na rzecz zmniejszenia ryzyka szkód zdrowotnych w dyskotekach, klubach, podczas imprez masowych oraz imprez w Parku Miejskim i gminnych uroczystości	10.000,00 zł
	RAZEM:	10.000,00 zł

ŁĄCZNA KWOTA: 290.000,00 ZŁ

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Kołuszce

Sławomir Sojczewski